

УДК 351/354:61

<https://doi.org/10.31713/ve420241>

JEL: I180

Антонова С. Є. [1; ORCID ID: 0000-0003-4796-8580],

к.е.н., доцент,

Сахарук І. І. [1; ORCID ID: 0009-0006-0527-5582],

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ВПРОВАДЖЕННЯ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ В НАДАННІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

У статті досліджується впровадження мультидисциплінарного підходу в наданні медичних послуг. Розглянуто його роль у покращенні якості лікування, зниженні медичних помилок та ефективному використанні ресурсів. Проаналізовано взаємодоповнюючі навички фахівців різних спеціальностей для індивідуалізованого лікування пацієнтів. Висвітлено механізми державного регулювання впровадження мультидисциплінарного підходу в наданні медичних послуг, включаючи фінансування, освітні програми та впровадження електронних медичних записів. Підкреслюється важливість адаптації цього підходу до українських реалій для покращення медичних послуг.

Ключові слова: мультидисциплінарний підхід; медичні послуги; державне регулювання; якість лікування; координація фахівців; охорона здоров'я.

Постановка проблеми. Сучасна медицина стикається з необхідністю надання більш комплексних та якісних послуг, що враховують не лише фізичний стан пацієнта, але й його психосоціальні потреби. Впровадження мультидисциплінарного підходу є актуальним через зростання складності медичних випадків. Проте, в Україні існує чимало викликів, що стримують ефективно впровадження цього підходу. Однією з ключових проблем є недостатня взаємодія між різними фахівцями, зокрема лікарями, медичними сестрами, психологами, фізіотерапевтами, фармацевтами та ін., що може призводити до неузгодженості в діагностиці та лікуванні. Також відсутність чітко визначених протоколів для спільної роботи різних спеціалістів ускладнює координацію дій, що може негативно впливати на результати лікування та задоволеність пацієнтів. Крім того, багато медичних закладів не мають достатнього фінансування чи матеріально-технічної бази для створення

мультидисциплінарних команд, що вимагають додаткових ресурсів та спеціального навчання персоналу. Це особливо актуально в умовах кризи та обмеженого бюджету, що накладає додаткові обмеження на реформування системи охорони здоров'я. Отже, виникає потреба у визначенні ефективних моделей впровадження мультидисциплінарного підходу та аналізі його переваг і перешкод у практиці надання медичних послуг в Україні.

Метою статті є дослідження впровадження мультидисциплінарного підходу в наданні медичних послуг.

Виклад основного матеріалу. Мультидисциплінарний підхід – це інтегрований та комплексний процес співпраці, який передбачає залучення не лише лікарів різних спеціальностей, але й фахівців з інших сфер охорони здоров'я, таких як психологи, соціальні працівники, фізіотерапевти, фармацевти та інші спеціалісти. Цей підхід спрямований на забезпечення всебічного, персоналізованого лікування пацієнтів, що враховує їхні фізичні, психологічні, соціальні та реабілітаційні потреби. Вітчизняна медична практика вже має певний досвід у реалізації такого типу взаємодії, що дозволяє підвищити якість надання медичних послуг та покращити результати лікування завдяки синергії різних дисциплін [1, С. 73].

Забезпечення всебічного догляду за пацієнтом і постійне підвищення якості медичних послуг вимагають інтегрованого підходу, який охоплює участь фахівців різних профілів, як медичних, так і немедичних. Мультидисциплінарний підхід у цьому контексті сприяє більш глибокому розумінню стану пацієнта, що дозволяє забезпечити індивідуалізовану допомогу з урахуванням широкого спектру потреб – від медичних до психосоціальних.

Мультидисциплінарна команда, створена для надання такого типу допомоги, об'єднує не тільки лікарів різних спеціалізацій, але й медсестер, психологів, психотерапевтів, соціальних працівників та інших фахівців, що залучаються залежно від потреб пацієнта. Склад команди може варіюватися залежно від клінічної ситуації та завдань, проте найчастіше до неї входить 5–7 спеціалістів. Важливо зазначити, що кожен член команди має чітко визначені обов'язки, однак підхід передбачає гнучкість у виконанні ролей, що дозволяє адаптувати процес лікування до потреб пацієнта та змінювати функціонально-рольову структуру команди.

Ключовим аспектом мультидисциплінарної команди є спільність цілей та підходів, що дозволяє ефективно вирішувати проблеми та ухвалювати рішення колективно. Усі члени команди повинні поділяти спільні цінності та стандарти якості надання

медичної допомоги, що формує спільну відповідальність за кінцеві результати лікування. Цей принцип командної роботи дозволяє підвищити ефективність взаємодії між спеціалістами та гарантує кращі результати лікування [2].

Взаємодоповнюваність навичок серед учасників команди є ще одним важливим чинником, що сприяє ефективності мультидисциплінарного підходу. Це означає, що кожен спеціаліст не лише володіє високими компетенціями у своїй галузі, але й здатний адаптуватися до колективної роботи, використовувати комунікаційні та проблемно-орієнтовані навички для вирішення спільних завдань. Така структура команди підвищує здатність швидко реагувати на зміни в стані пацієнта і ухвалювати обґрунтовані рішення в складних клінічних ситуаціях.

Мультидисциплінарний підхід в наданні медичних послуг має численні переваги, які позитивно впливають як на пацієнтів, так і на ефективність медичних установ. На рис. 1 представлено переваги такого підходу.

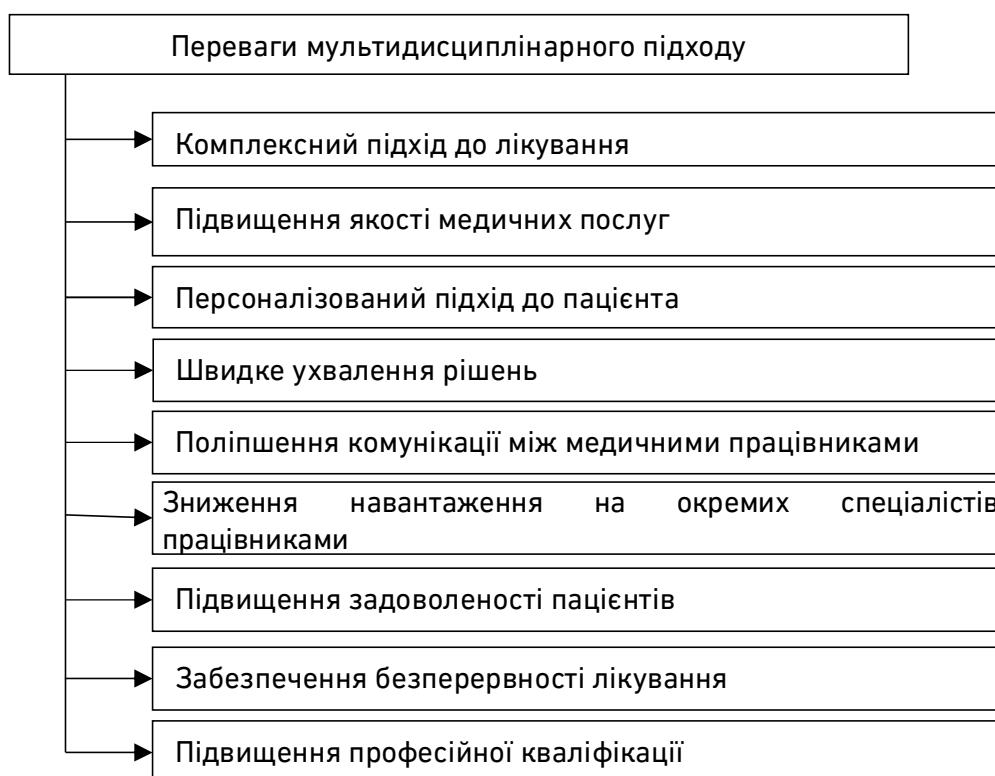

Рис. 1. Переваги мультидисциплінарного підходу в наданні медичних послуг

Джерело: складено автором на основі [3]

Мультидисциплінарний підхід забезпечує всебічне лікування

пацієнтів завдяки залученню фахівців різних напрямів, що дозволяє враховувати не лише фізичний, але й психосоціальний стан пацієнта. Така співпраця підвищує якість медичних послуг, знижує ризик дублювання діагностичних процедур і помилок, а також сприяє ефективному використанню ресурсів. Індивідуалізований підхід до лікування пацієнта дозволяє адаптувати стратегію до його потреб, що підвищує результативність медичної допомоги. Колективне ухвалення рішень прискорює вибір оптимальної тактики лікування, забезпечуючи різнобічний погляд на проблему. Поліпшення комунікації між медичними працівниками дозволяє краще координувати дії команди та знижує стресове навантаження на персонал. Розподіл обов'язків серед фахівців також знижує ризик професійного вигорання та перевантаження. Пацієнти отримують більш персоналізоване лікування, що підвищує їхню задоволеність та довіру до медичних послуг. Мультидисциплінарний підхід сприяє економії ресурсів, забезпечуючи раціональне використання обладнання і діагностичних тестів. Безперервність лікування гарантує плавний перехід між етапами лікування, особливо у складних клінічних випадках. Співпраця різних фахівців також сприяє їх професійному розвитку, дозволяючи обмінюватися досвідом та знаннями, що підвищує загальну якість медичних послуг [3].

Мультидисциплінарний підхід до надання медичних послуг вимагає комплексного державного регулювання, яке охоплює різні аспекти підтримки та розвитку цього процесу. Ефективна організація співпраці між фахівцями різних напрямів потребує чітко розроблених механізмів регулювання, що забезпечать фінансову, освітню, технологічну та законодавчу підтримку. Держава відіграє ключову роль у створенні сприятливих умов для впровадження мультидисциплінарних команд, які здатні забезпечити надання якісних, комплексних та персоналізованих медичних послуг. Така підтримка включає розробку програм навчання, модернізацію інфраструктури та контроль за якістю надання медичних послуг. У табл. 1 наведено основні механізми, які держава може застосовувати для забезпечення ефективного впровадження мультидисциплінарного підходу в систему охорони здоров'я.

Таблиця 1

Державне регулювання впровадження мультидисциплінарного підходу в наданні медичних послуг

№ з/п	Механізми державного регулювання	Коротка характеристика
1.	Фінансування програм мультидисциплінарної роботи	Виділення державного фінансування на підтримку створення та функціонування мультидисциплінарних команд у медичних закладах
2.	Освітні програми для медичних фахівців	Розробка та впровадження національних навчальних програм для підготовки спеціалістів до роботи в мультидисциплінарних командах
3.	Інтеграція електронних медичних записів	Впровадження на рівні держави електронних медичних записів, що забезпечують доступ різних фахівців до єдиної бази даних пацієнтів
4.	Контроль та моніторинг впровадження	Державний контроль за впровадженням мультидисциплінарного підходу через моніторинг результатів лікування та ефективності медичних послуг
5.	Законодавче регулювання	Внесення змін до законодавства для офіційного закріплення ролі мультидисциплінарних команд у системі охорони здоров'я
6.	Підтримка наукових досліджень	Фінансування наукових досліджень щодо ефективності мультидисциплінарного підходу та його впливу на здоров'я населення
7.	Міжвідомча співпраця	Створення умов для координації між різними державними структурами (медицина, соціальні служби, освіта) з метою комплексного вирішення проблем пацієнтів
8.	Громадська просвіта	Проведення національних інформаційних кампаній щодо важливості мультидисциплінарного підходу для здоров'я населення
9.	Забезпечення інфраструктури	Державні інвестиції в модернізацію медичних закладів для забезпечення необхідних умов роботи мультидисциплінарних команд

Джерело: складено автором

Фінансування програм мультидисциплінарної роботи є важливим компонентом державного регулювання, оскільки без належного фінансового забезпечення неможливо створити та підтримувати ефективні команди у медичних закладах. Державне фінансування дозволяє покривати витрати на підготовку та навчання медичного персоналу, оновлення та модернізацію інфраструктури закладів охорони здоров'я, а також на закупівлю

необхідного обладнання. Це забезпечує стабільне функціонування мультидисциплінарних команд, що є критично важливим для надання якісної медичної допомоги пацієнтам. Брак фінансування може призвести до нестачі ресурсів, що негативно позначиться на ефективності лікування, тоді як достатній рівень фінансування є запорукою стабільної роботи команд та підтримки високих стандартів медичних послуг.

Розробка та впровадження освітніх програм для підготовки медичних працівників є наступним важливим кроком у впровадженні мультидисциплінарного підходу. Медичні фахівці повинні володіти навичками роботи в команді та розуміти специфіку мультидисциплінарної взаємодії. Це вимагає створення національних програм, які передбачатимуть навчання основам командної роботи, співпраці між спеціалістами різних напрямів та використанню новітніх технологій у процесі лікування. Освітні програми повинні включати не лише базову медичну підготовку, але й підвищення кваліфікації фахівців для адаптації до сучасних вимог охорони здоров'я.

Інтеграція електронних медичних записів на державному рівні є важливим етапом впровадження мультидисциплінарного підходу, оскільки доступність та прозорість даних сприяють покращенню координації між фахівцями. Використання єдиної електронної бази даних дозволяє всім членам мультидисциплінарної команди мати оперативний доступ до історії хвороби пацієнта, що сприяє більш ефективному прийняттю рішень та координації лікування. Така система забезпечує оперативність у комунікації та знижує ризик помилок при передачі інформації.

Контроль та моніторинг впровадження мультидисциплінарного підходу є ще одним важливим аспектом державного регулювання. Для оцінки ефективності командної роботи необхідно створити систему державного моніторингу, яка б дозволяла відстежувати результати лікування та вчасно вносити необхідні корективи в роботу медичних закладів. Окрім того, регулярний контроль дозволяє виявляти проблеми на ранніх етапах та вдосконалювати процеси надання медичних послуг, що сприяє підвищенню якості лікування.

Законодавче закріплення ролі мультидисциплінарних команд у системі охорони здоров'я є необхідним для офіційного визнання їх важливості та встановлення чітких правових рамок для їх діяльності. Внесення змін до законодавства повинно визначати правила взаємодії між різними медичними спеціалістами, а також

встановлювати відповідальність та обов'язки кожного члена команди. Це допоможе забезпечити правову основу для ефективної роботи команд та підвищення їхньої ролі у системі надання медичних послуг.

Підтримка наукових досліджень є важливим елементом впровадження мультидисциплінарного підходу. Державне фінансування наукових досліджень дозволить оцінити ефективність цього підходу, виявити його переваги та недоліки, а також розробити рекомендації щодо подальшого вдосконалення процесу. Наукові дослідження також можуть сприяти виявленню нових шляхів для поліпшення якості медичних послуг і підвищення рівня здоров'я населення.

Міжвідомча співпраця є необхідною умовою для ефективного впровадження мультидисциплінарного підходу, оскільки координація між різними державними структурами (медичними, соціальними та освітніми службами) дозволяє вирішувати проблеми пацієнтів комплексно. Така співпраця сприяє обміну інформацією, кращій координації надання послуг та зменшенню дублювання зусиль, що підвищує ефективність роботи системи охорони здоров'я в цілому.

Громадська просвіта відіграє важливу роль у впровадженні мультидисциплінарного підходу, оскільки інформування населення про переваги такої системи лікування сприяє підвищенню рівня довіри до медичних послуг. Національні інформаційні кампанії можуть підвищити обізнаність пацієнтів про доступні їм можливості та сприяти активнішій участі у власному лікуванні, що покращує загальні результати лікування та зміцнює зв'язок між пацієнтами та медичними працівниками.

Державні інвестиції в інфраструктуру медичних закладів є необхідними для забезпечення належних умов роботи мультидисциплінарних команд. Модернізація медичних установ, оновлення обладнання та покращення матеріально-технічної бази дозволяють створити середовище, яке сприяє ефективній взаємодії між фахівцями різних спеціальностей та підвищенню якості надання медичних послуг.

Висновки. В умовах війни в Україні, коли навантаження на систему охорони здоров'я зростає через збільшення кількості постраждалих і потребу в комплексній медичній допомозі, впровадження мультидисциплінарного підходу набуває особливої актуальності. Такий підхід є критичним для забезпечення

ефективної координації між фахівцями різних медичних і немедичних спеціальностей, що необхідно для надання комплексної допомоги пацієнтам, включаючи фізичну, психологічну та соціальну підтримку. В умовах війни багато пацієнтів потребують не лише фізичної реабілітації, а й психологічної допомоги через травматичні події, тому залучення психологів, соціальних працівників і реабілітологів до мультидисциплінарних команд є життєво необхідним. Крім того, війна загострила питання ресурсної недостатності, що вимагає раціонального використання наявних матеріальних і людських ресурсів. Мультидисциплінарний підхід дозволяє оптимізувати цей процес, підвищуючи ефективність надання медичних послуг і зменшуючи ризик дублювання діагностичних та лікувальних процедур. Важливим аспектом є також державна підтримка, яка повинна забезпечити фінансування програм для підготовки фахівців, інтеграцію електронних медичних записів та модернізацію інфраструктури медичних закладів, що є особливо актуальним в умовах воєнного часу.

1. Michael Modell. A multidisciplinary approach for improving services in primary care: randomised controlled trial of screening for haemoglobin disorders. *BMJ*. 1998. 317 p.
2. Epstein N. E. Multidisciplinary in-hospital teams improve patient outcomes: A review. *Surgical Neurology International*. 2014. Vol. 5(7 Supplement). P. S295–S302.
3. Korylchuk N., Pelykh V., Nemyrovych Y., Didyk N. & Martsyniak S. Challenges and Benefits of a Multidisciplinary Approach to Treatment in Clinical Medicine. *Journal of Pioneering Medical Sciences*. 2024. Vol. 13(3). P. 1–9.
4. Multidisciplinary teams working for integrated ca. What are multidisciplinary teams? URL: <https://www.scie.org.uk/integrated-care/research-practice/activities/multidisciplinary-teams/> (дата звернення: 17.10.2024).

REFERENCES:

1. Michael Modell. A multidisciplinary approach for improving services in primary care: randomised controlled trial of screening for haemoglobin disorders. *BMJ*. 1998. 317 p.
 2. Epstein N. E. Multidisciplinary in-hospital teams improve patient outcomes: A review. *Surgical Neurology International*. 2014. Vol. 5(7 Supplement). P. S295–S302.
 3. Korylchuk N., Pelykh V., Nemyrovych Y., Didyk N. & Martsyniak S. Challenges and Benefits of a Multidisciplinary Approach to Treatment in Clinical Medicine. *Journal of Pioneering Medical Sciences*. 2024. Vol. 13(3). P. 1–9.
 4. Multidisciplinary teams working for integrated ca. What are multidisciplinary teams? URL: <https://www.scie.org.uk/integrated-care/research-practice/activities/multidisciplinary-teams/> (дата звернення: 17.10.2024).
-

Antonova S. Ye. [1; ORCID ID: 0000-0003-4796-8580],
Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor,
Sakharuk I. I. [1; ORCID ID: 0009-0006-0527-5582],
Master

¹National University of Water Management and Nature Management, Rivne

IMPLEMENTATION OF A MULTIDISCIPLINARY APPROACH IN THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES

The article examines the implementation of a multidisciplinary approach in the provision of medical services, which is essential for ensuring comprehensive and high-quality medical care. Multidisciplinary teams, composed of specialists from various fields, contribute to more effective problem-solving in healthcare through coordinated collaboration. Particular attention is given to how the interaction between doctors, nurses, psychologists, and social workers improves the quality of treatment, reduces the risk of errors, and rationally utilizes resources. This organizational model better addresses patient needs, making treatment more individualized and effective. The article also highlights the role of complementary skills among specialists within multidisciplinary teams. Each team member possesses specific competencies, allowing for a comprehensive assessment of the patient's condition and making informed decisions in complex clinical situations. Such collaboration facilitates quick responses to changes in patients' conditions, minimizing risks and improving treatment outcomes. Moreover, the multidisciplinary approach helps avoid duplication of medical procedures, reducing the burden on the healthcare system and lowering treatment costs. Special attention is given to the role of government regulation in the implementation of this approach. The article discusses state mechanisms for supporting multidisciplinary teams, including program funding, the introduction of electronic medical records to improve coordination between specialists, and educational programs for training healthcare workers. Electronic medical records facilitate access to patient histories, increasing the efficiency of team operations. Government funding is also necessary for creating the material and technical infrastructure and supporting research aimed at evaluating the effectiveness of the multidisciplinary approach. Legislative regulation of the role of multidisciplinary teams in the healthcare system is a crucial element for overseeing their activities and determining responsibility for treatment outcomes. The implementation of this approach involves monitoring treatment results and evaluating the quality of medical services. The

article's conclusions emphasize the need to adapt the multidisciplinary approach to the current conditions in Ukraine, which will help improve the quality of medical services and address both the medical and social needs of patients.

Keywords: multidisciplinary approach; medical services; government regulation; treatment quality; specialist coordination; healthcare.

Отримано: 23 жовтня 2024 року
Прорецензовано: 28 жовтня 2024 року
Прийнято до друку: 20 грудня 2024 року